

preteklosti, Manj uspehov pa je dosegel v prozi.

Šaškevyčeve težnje so naletele na velik vladni odpor, ki mu je odtujil njegove najboljše sodelavce in prijatelje. Jakov Holovackyj (1814 do 1887), ki je bil od leta 1848. profesor književnosti in jezikov na vseučilišču v Lvivu, je leta 1867. zapustil Galicijo, se preselil v Rusijo in se porusil. Tudi drugi člen trojice, duhovnik Ivan Vahylevič, se je izneveril svojemu narodu, stopil v poljsko službo in prevzel uredništvo Ruskega Dnevnyka, ki so ga izdajali poplščeni Ukrajinci. Prav tako je prestopil na

rusofilsko stran nadarjeni lirski in epični pesnik in novelist Mykola Ustryjanovyč, ki je bil v mladosti član Šaškevyčevega kroga. V svojem narodnem prepričanju je vztrajal do konca grškokatoliški župnik in državnozborni poslanec Ivan Mohylnyckyj (1811—1873). Najbolj znano njegovo delo je epična pesem Skyt Manjavskyj.

Burno leto 1848. ni ostalo brez vpliva tudi v ukrajinskem delu Galicije. V Lvivu se je osnovala Holovna Ruska¹ Rada (Glavni ruski svet), ki je prevzela politično vodstvo avstrijskih Ukrajincev. V svojem proglasu na narod je proglasila enotnost z ruskimi Ukrajinci in zahtevala ukrajinski jezik v šolstvu, v uradih, na sodišču in v cerkvi, razen tega pa razdelitev Galicije na poljski in ukrajinski del. Da bi omejili in zaustavili delovanje politične predstaviteljice Ukrajincev, so osnovali Poljaki proti njej Ruski Sobor. Toda ta poskus ni izpolnil nad, ker so se zdramili tudi prosvetni delavci. Na svojem sestanku leta 1848. v Lvivu so sklenili ukrajinski znanstveniki, da bodo delali odslej v prospeh svojega naroda. Dokaz za to so dali z ustanovitvijo Halyčko-ruske Matyce, da bi izdajala in širila med narodom ukrajinski tisk. Na tem sestanku so se ukrajinski kulturni delavci po dolgih razpravah odločili za etimološki pravopis. Kljub odporu močne struje, ki se je navduševala za cerkvenoslovanski knji-

¹ »Ruska« ne pomeni »ruska« v današnjem pomenu besede, ampak »ukrajinska«. Moskevsko-ruski so pisali z dvema s.

Ivana Kobilca, V travi

ževni jezik, je prodril predlog, da velja odslej za književni jezik samo narodna govorica.

Živahno politično delovanje je imelo posledice tudi na književni razvoj. Pojavili so se književni časopisi Zorja Halycka, Pčola i. dr. Reakcija, ki je nato nastala v Avstriji, je razpustila ukrajinsko politično reprezentanco in začela preganjati ukrajinski narod in njegovo književnost. Ukrajinsko izobraženstvo je začelo iskati oporo za avstrijskimi mejami. En del se je naklonil k ruski narodnosti in se imenuje staroruski ali »svjatojurci« po katedrali sv. Jurja. Največ pristašev je imela ta misel med pravoslavno duhovščino. Drugi so videli rešitev galiških Ukrajincev v čim ožji zvezi z Ukrajinci pod rusko vlado in so se vztrajno borili proti temu, da bi ukrajinski narod utonil v ruskem narodu. V resnici ni bilo velike razlike med temi »narodovci« in »svjatojurjevci«, ker tudi ruskofilski svjatojurjevci niso dobro poznali ruske književnosti ne ruskega jezika. Na zunaj se je sovražstvo obeh struj najbolj jasno pojavilo v boju za abecedo in pravopis. Rusofilska stranka je v začetku zmagovala in tako se je zdela, da bo namesto ukrajinskega narodnega jezika zavladata v književnosti ukrajinske Galicije zopet cerkvena slovanščina.

Ali medtem so se začeli širiti v ukrajinski Galiciji spisi ukrajinskih književnikov iz carske Rusije, ki so imeli velik vpliv zlasti na mladino. V kratkem so postali Ševčenko, Kuliš in Konyckyj duševna last ukrajinske mlade generacije v Galiciji. Stroge cenzurne naredbe v Rusiji iz let 1863. in 1876. ter večja svoboda v Avstriji na